

**OLIV TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA XORIJIY TAJRIBALAR:
TRANSFORMATSIYA VA INNOVATSIYALAR**

Sapayeva Dilrabo Sotimboy qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti 3-kurs talabasi

sapayevadilrabo997@gmail.com

Annotatsiya: *Oliy ta'lim tizimi dunyoning turli mamlakatlarida doimiy ravishda transformatsiya jarayonlarini boshdan kechirmoqda. Yangi texnologiyalar, raqamli ta'lim, o'qitish metodologiyalaridagi yangiliklar, va ijtimoiy talablar oliy ta'lim tizimining innovatsiyalariga turtki bo'layapti. Ushbu maqolada xorijiy tajribalar asosida oliy ta'limni tashkil etishda yuz berayotgan o'zgarishlar va innovatsiyalar tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *globalizatsiya, transformatsiya, metodologiya, interaktiv ta'lim, kreativ ekosistemalar, innovatsiya, platform, aralash ta'lim.*

Abstract: *The higher education system is continuously undergoing transformation processes in various countries around the world. New technologies, digital education, innovations in teaching methodologies, and social demands are driving the innovations in higher education. This article analyzes the changes and innovations occurring in the organization of higher education based on foreign experiences.*

Keywords: *globalization, transformation, methodology, interactive education, creative ecosystems, innovation, platform, blended learning.*

Аннотация: *Система высшего образования в различных странах мира постоянно проходит процессы трансформации. Новые технологии, цифровое образование, инновации в методологиях преподавания и социальные запросы становятся движущими силами инноваций в системе высшего образования. В данной статье анализируются изменения и инновации, происходящие в организации высшего образования на основе зарубежного опыта.*

Ключевые слова: *глобализация, трансформация, методология, интерактивное образование, креативные экосистемы, инновации, платформа, смешанное обучение.*

Dunyo bo'yicha oliy ta'lim tizimi asosan ikki asosiy tendentsiyani ko'rsatadi: globalizatsiya va raqamlashtirish. Globalizatsiya oliy ta'limda yangi o'qish imkoniyatlari, talabalar va o'qituvchilar uchun yangi aloqalar yaratmoqda. Shu bilan birga, texnologiyaning rivojlanishi ta'lim metodologiyalarini o'zgartirib, an'anaviy o'qish jarayonlarini raqamli platformalar orqali amalga oshirish imkoniyatini yaratmoqda.

Oliy ta'limda globalizatsiya jarayonining intensivlashishi bilan birga, universitetlar orasida ko'proq hamkorlik va aloqalar o'rnatilmoqda. Xorijiy universitetlar o'zlarini nafaqat ta'lim beradi, balki ilmiy tadqiqotlar va innovatsion loyihalarni ham amalga oshirish uchun muhim markazlarga aylanishmoqda. Xususan, AQSh, Yevropa va Osiyo universitetlari o'rtasidagi hamkorliklar ta'lim va ilm-fan sohasida yangi istiqbollarni yaratmoqda. Xitoy,

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR

Koreya, Singapur va Hindiston kabi mamlakatlar ta'lim sohasida o'z transformatsiyalarini amalga oshirib, innovatsion yondashuvlarni muvaffaqiyatli amalga oshirmoqda.

Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi oliy ta'limda o'qish metodologiyalarini tubdan o'zgartirib, onlayn ta'lim va masofaviy o'qishning ommalashuviga olib keldi. Yevropada va AQShda onlayn ta'lim platformalari orqali talabalar turli sohalarda yangi bilimlarni o'zlashtirishmoqda. Masalan, Coursera, edX, Khan Academy kabi platformalar nafaqat ma'lum bir kurslar, balki butun dasturlarni o'z ichiga olgan onlayn ta'limni taqdim etmoqda.

Oliy ta'limda innovatsiyalar o'qitish jarayonini yanada samarali qilish, talabalar uchun moslashuvchan va interaktiv ta'lim imkoniyatlarini yaratish maqsadida kiritilmoqda. Bir qator innovatsion yondashuvlar xorijiy ta'lim tizimlarida keng qo'llanilmoqda:

1. Active Learning (Faol o'rganish)

Aktiv o'rganish metodologiyasi, o'qitishning passiv usullaridan farqli o'laroq, talabalarning o'zaro muloqotini, tahlil qilishini va yaratgan bilimlarini amaliyotda qo'llashni ta'minlaydi. AQSh va Kanada universitetlarida faol o'rganish metodlari asosida darslar o'tkazilishi keng tarqalgan. Ushbu metod talabalarni faollikka undaydi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi.

2. Blended Learning (Aralash ta'lim)

Aralash ta'lim — bu an'anaviy darslarni onlayn ta'lim bilan birlashtiruvchi modeldir. Yevropa va AQSh universitetlarida talabalar uchun moslashuvchan ta'lim dasturlari yaratilgan bo'lib, ular nazariy va amaliy mashg'ulotlarni onlayn tarzda, shuningdek, an'anaviy klassik darslarda o'zlashtiradilar. Bu, o'z navbatida, talabalar uchun vaqtni samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratadi.

3. Kreativ va innovatsion ekosistemalar

Yangi innovatsiyalarni ta'minlash uchun oliy ta'limda kreativ ekosistemalar yaratish ham ahamiyatli. Mamlakatlarda oliy ta'limni tashkil etishda o'quv markazlari va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga mo'ljallangan inkubatsiya markazlari tashkil etilmoqda. Bu, o'z navbatida, talabalar va professor-o'qituvchilar uchun yangi ilmiy tadqiqotlar va loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini yaratadi. Masalan, Singapurda universitetlar bilan biznes sektori o'rtasidagi hamkorlik aloqalari rivojlangan.

O'zbekiston oliy ta'lim tizimi ham dunyo tajribalariga asoslanib, o'zgarishlar kiritmoqda. O'zbekiston hukumati 2017-yildan boshlab Oliy ta'limda islohotlar olib borib, zamonaviy ta'lim tizimini yaratishga qaratilgan yangi tashabbuslar bilan chiqdi. O'zbekistonning oliy ta'lim tizimi xususiyatlarini jahon tajribasi bilan taqqoslash jarayonida, Xitoy, Koreya, Singapur va AQSh tajribalari asosida yangi yondashuvlar qo'llanilmoqda. Yevropada raqamli ta'limning rivojlanishini kuzatib, O'zbekistonda onlayn va aralash ta'limning rivoji bo'yicha yirik dasturlar ishlab chiqilmoqda.

Xulosa

Oliy ta'limda transformatsiya va innovatsiyalar dunyo bo'yicha yangi ehtiyojlarga javob beruvchi va zamonaviy texnologiyalarni o'z ichiga olgan yangi usullarni rivojlantirmoqda. Har bir mamlakat o'zining o'ziga xos sharoitlari va ehtiyojlariga qarab, oliy ta'lim tizimida

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

yangi modellarga o'tmoqda. Xorijiy tajribalar, o'z navbatida, O'zbekiston uchun ham bir qator imkoniyatlar va istiqbollar yaratmoqda. Xususan O'zbekiston oliy ta'limida kredit tizimi va modulli ta'lim yondashuvi joriy etildi. Bu model, talabalar uchun ta'lim jarayonini moslashtirish, o'z vaqtida va o'z ehtiyojlariga ko'ra o'qish imkoniyatlarini yaratish uchun muhimdir. Shuningdek, modulli ta'lim orqali talabalar turli kurslar, seminarlarda qatnashib, o'zlarining ilmiy va amaliy tajribalarini kengaytirishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). *The internationalization of higher education: Motivations and realities*. Journal of Studies in International Education.
2. Barnett, R. (2018). *The idea of higher education: Global Perspectives*. Springer.
3. "ILMIY VA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua Toshkent-2023
4. Knight, J. (2004). *Internationalization of Higher Education*. International Higher Education.
5. OECD (2020). *Higher Education in the World 2020: Innovation, Transformation, and Opportunities*. OECD Publishing.